

Tamara Haagmans

Plankenkoorts

UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

Colofon

Copyright © 2021 voor deze uitgave

Uitgeverij Grote Letter Bibliotheek Deventer

ISBN 9789036438872

NUR 301

Gedrukt op papier met FSC-certificaat

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Grote Letter Bibliotheek, Postbus 583, 7400 AN Deventer

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met Uitgeverij Luitingh-Sijthoff B.V., Amsterdam

© 2020 Tamara Haagmans

Omslagontwerp: bij Barbara

Omslagbeeld: Trevillion Images

Alle rechten voorbehouden

Voor meer informatie of bestellen

www.boekenmetgroteletters.nl

Het is een ramp. Waar ik ook kijk, overal om me heen lijkt het wel een oorlogsgebied. 'Misschien kunt u...' Een harde por in mijn zij slaat de lucht uit mijn longen terwijl de man me hardhandig aan de kant duwt. Mijn elleboog raakt een kast en er schiet een pijnscheut door mijn arm. Ik had moeten weten dat die uitroep niets zou uithalen. Het is een boom van een vent, en hij steekt zijn hand omhoog naar een vrouw, die een eind verderop alle boeken een voor een uit het rek gooit. Hij schudt zijn hoofd voor hij aan de volgende plank begint.

Opa heeft zich verscholen in de kleine ruimte achter de toonbank die dienstdoet als pauzeruimte. Ik zie nog net af en toe een pluk van zijn grijze haar boven het ruitvormige raampje uitkomen als hij de winkel in kijkt. Op dit moment tel ik zeker twintig mensen in de zaak. Elke keer als het belletje boven de deur gaat, is dat niet omdat er iemand weggaat, maar omdat er steeds meer mensen bij komen. Alsof er een of ander virus in de lucht hangt waardoor mensen zich als idioten gaan gedragen, hebben ze zich allemaal op dezelfde rekken voorin de winkel gestort: die met de boeken.

Als ik voor de derde keer een elleboog tegen mijn hoofd krijg, ben ik blij dat opa in elk geval veilig zit. Ik hoop maar dat hij verstandig genoeg is om niet naar buiten te komen. Ik schraap mijn keel, maar aanvankelijk komt er weinig geluid uit. Niet genoeg om de aandacht te trekken van wie dan ook, en zeker niet van dat zootje vandalen in de winkel. Ik probeer het nog eens.

‘Mag ik even de aandacht?’ roep ik zo hard als ik kan. De man die het dichtst bij me in de buurt staat kijkt even om, maar als hij mij ziet staan, besluiteloos en met mijn handen als een toeter om mijn mond, gaat hij door met wat hij aan het doen was: hij trekt het zoveelste boek uit het rek en gooit het na er even in te hebben gebladerd achter zich neer. Ik staar naar het boek dat als opgevouwen als een tent op de grond terechtkomt en waar een andere doorgedraaide klant bijna over valt als die zich omdraait naar een andere kast.

Dit is waanzin, en als de brandblusser het nog had gedaan had ik al die mensen zo naar buiten gespoten. Helaas heb ik die net vorige maand in de vuilcontainer gepropt omdat hij ergens uit 1950 kwam en het poeder dat erin zit waarschijnlijk allang één grote klont is ge-

worden. De brandweer zou het niet goedkeuren als ze het wisten, maar de nieuwe brandblusser is besteld en zou elk moment geleverd moeten worden. Alleen heb ik daar nu niets aan.

Met een zucht kijk ik om me heen. Hoe weinig zin ik hier ook in heb, het zal toch moeten. Met mijn verstand op nul stroop ik mijn rokje omhoog en klim ik op de toonbank. Nu ik over alle hoofden heen kan kijken blijkt de ravage nog groter te zijn dan vanaf beneden. Nu ben ik pas écht boos.

‘Zo is het genoeg!’ Dit keer komt mijn schreeuw vanuit mijn tenen, maar nog steeds lijkt niemand onder de indruk. ‘Ik bel nú de politie en wie niet binnen vijf minuten alles wat hij op de grond heeft gegooid heeft teruggezet in de kast, mag de politie uitleggen wat hij aan het doen is.’ Misschien had ik dit al meteen moeten doen, of had opa het moeten doen. Tientallen ogen kijken me woedend aan. Er zit niets anders op dan in de aanval te gaan.

Dreigend hou ik mijn telefoon omhoog en ik draai een rondje, zodat iedereen duidelijk kan zien dat er met mij niet te spotten valt. Ik stroop zelfs mijn mouwen een eindje op, in de hoop dat mijn getatoeëerde arm me een gevaarlijker aanzien geeft, en kijk om me heen alsof ik voor

de duvel niet bang ben – zoals opa altijd zegt -. Ze moesten eens weten! Mijn hart slaat over en mijn mond is droog van angst. Godzijdank lijkt het dreigement te werken, want de horde losgeslagen wilden die het laatste halfuur heeft huisgehouden in de winkel breekt langzaam op en het belletje aan de deur bevestigt dat de mensen daadwerkelijk de winkel verlaten. De ergste herrie verstomt, maar er klinkt nog steeds geroezemoes.

‘Ik ga nú bellen,’ roep ik dreigend in de richting van de overgebleven mensen, die allemaal wezenloos naar me opkijken alsof ze allemaal iets gerookt hebben. Om mijn woorden kracht bij te zetten doe ik alsof ik 112 intoets.

‘U spreekt met Mara van Kooten, van Partituur in Amsterdam. Mag ik de politie alstublieft?’ brul ik overdreven hard in de telefoon, en ik kijk nogmaals dreigend om me heen. Nog meer klanten kiezen het hazenpad, en ik denk dat het dreigement van de politie misschien ook wel helpt. Even snel als ze zijn binnengekomen zijn ze ook weer weg. Er blijft een slagveld achter.

Overal liggen boeken en losse vellen papier over de grond verspreid. Mijn lezershart trekt pijnlijk samen als ik zie wat ze Partituur én de

boeken hebben aangedaan. Snel spring ik van de toonbank, zodat ik als ik de laatste idioot de deur uit heb gewerkt die meteen op slot kan doen. Iedereen die naar buiten loopt werp ik mijn vuilste blik toe. Als het er niet zoveel waren zou ik geprobeerd hebben hun gezichten te onthouden, zodat we ze een levenslang winkelverbod konden geven, maar deze mensen zien er niet uit of ze geïnteresseerd zijn in antieke boeken en of ze nog een keer terug zouden komen. Geen idee wat ze hier dan deden en waarom ze de winkel zo overhoop moesten gooien.

Toen ik een halfuur geleden een paniekerig telefoontje van opa kreeg en hij iets riep dat ik niet kon verstaan, met op de achtergrond een heleboel vreemde, drukke geluiden, liet ik meteen mijn kar met boodschappen staan om maar zo snel mogelijk hiernaartoe te komen. Maar toen ik bij de winkel kwam, was het al te laat. Ik weet niet wat de mensen bezielde, waarom ze de boeken in het rond smeten alsof het confetti was, en waar die wilde blik in hun ogen vandaan kwam. Bezeten – dat is het enige woord dat me te binnen schoot. Iedereen leek wel bezeten, en ik wist niet waarvan.

Opa komt achter de deur vandaan, zwaar

leunend op zijn stok. Zijn witte haar zit in de war, alsof hij er een paar keer met zijn hand doorheen is gegaan. Hij kijkt geschrokken en ook een beetje bang. Zijn blik vliegt door de zaak alsof hij zich ervan wil verzekeren dat echt iedereen weg is.

‘Sorry, kleintje,’ zegt hij met trillende stem. Hij ziet lijkbleek. ‘Ik heb geprobeerd ze tegen te houden, maar het werden er steeds meer en meer, en voor ik het wist duwde een van hen me om en viel ik tegen de muur.’ Hij wijst naar een bult aan de zijkant van zijn hoofd, en ik zweer het: als ik had geweten wie dat gedaan heeft, had ik diegene met alle liefde een paar keer zelf met zijn kop tegen de muur geslagen. Niemand komt aan mijn opa. Er staan toch nog twee van die idioten binnen, en een van hen is zijn schoenveters aan het strikken. Of hij wil dat ik denk dat hij dat doet, want zijn veters zijn al gestrikt. Hij wil tijdrekken. Misschien denkt hij dat hij meer kans maakt om te doen wat hij hier dan ook wil doen omdat hij de enige is. Mooi niet!

‘Jullie hebben nog precies tien seconden om op te rotten voor ik de pepperspray uit mijn zak haal,’ zeg ik. ‘Tien... Negen...’ De twee weten niet hoe snel ze weg moeten komen. Iedereen

met een beetje verstand zou weten dat wanneer ik pepperspray had gehad, ik die allang had gebruikt. Dat zij dat niet beseffen zegt genoeg over het niveau van de twee kleerkasten.

Als de laatste met een grimmig gezicht naar buiten loopt duw ik de deur achter hem dicht. Net iets te snel, waardoor de zware deur tegen zijn kont slaat. Hij wil iets zeggen, maar ik laat het ouderwetse rolgordijntje al zakken. Ik draai de zware sleutel met veel lawaai om in het slot en kijk dan weer naar opa.

‘Het is niet erg, opa,’ troost ik hem. ‘Ik ga even kijken of ze de rest van de winkel met rust hebben gelaten, en dan zoek ik uit wat hier nou precies aan de hand is.’ Met een zwaai trek ik een stoel overeind die aan een van de leestafels hoort te staan en zet hem tegen de muur. ‘Wacht u hier maar even tot ik terug ben.’ Opa knikt en laat zich zonder morren met een zucht op de stoel zakken. Zijn handen trillen en hij is nog steeds zo wit als een doek. Het is goed te merken dat dat gedoe hier binnen hem erg heeft aangegrepen. Misschien had ik beter bij hem kunnen blijven zitten, maar ik weet dat opa liever zeker weet dat alles met zijn winkel in orde is.

Partituur bestaat uit drie delen. In het voorste deel, waar ook de kassa is, bevinden zich

de kasten met boeken, toneelstukken en bladmuziek. Wanneer je de hoek om loopt en de drempel over gaat kom je terecht bij de kostuumafdeling. Rekken en rekken vol met de mooiste jurken, pakken, pruiken en accessoires. Je kunt het zo gek niet verzinnen, of het is er te vinden: van vleugels tot prinsessenjurken en van kroontjes tot grote kleurige hoeden. Ik zie het meteen als ik op de kostuumafdeling kom: alles hangt nog netjes recht. Niemand heeft aan de rekken gezeten en er is niets omgegooid. Ook de derde afdeling, waarvoor je een trapje af moet en waar de make-up, kleurlenzen en schmink te vinden zijn, ligt er verlaten maar wel opgeruimd bij. Ik begrijp er niets van. Die mensen hadden het met z'n allen dus alleen op de boeken voorzien? Toch loop ik een rondje door beide ruimtes om het zeker te weten, maar er lijkt hier niets weg of kapot te zijn. Ik loop terug naar opa, die nog op precies dezelfde plek zit waar ik hem heb achtergelaten.

De ravage waar hij middenin zit is om te huilen. Niet alleen hebben ze driekwart van de boeken en mappen uit de rekken gegooid, ook is zeker de helft onverkoopbaar geworden omdat ze die hebben verscheurd, vertrapt en anderszins vernield.